

עידן

דע אר
אלקן אכד
ועבדהו

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
וזו' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה

גליון קנה - פרשת ויגש - שנת תשפ"ד

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

משנת החסידות

שיעורים בספר התניא פרק נא
שיעור קיד (פרשת תרומה תשס"ב)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

עדות ה' נאמנה מחכימת פתי:

לימוד התורה
מיסדת את האדם
על יסודות איתנים

עמוד ה'

מאין

תמצא

והיא

נעלמה:

ענייני

'אלוקות' הם

תמיד טמיר

ונעלם

א. נעלם מכל רעיון: השכל אינו יכול לתפוס מהות אלוקות

מהותו ועצמותו יתברך שוה בעליונים ובתחתונים | עצמות הבורא ב"ה אינו בגדר חכמה ומחשבה - לית מחשבה תפיסא ביה כלל | אין יודעין רק את 'מציאותו' ולא את 'מהותו' | ההבדל בין עולמות העליונים לתחתונים הוא רק במדרגת ההתגלות של השי"ת ולא במציאות עצמותו ממש

ב. ידלם איש תבונה: השגת טעמי תורה רק בכח חושי הנשמה שלמעלה מהשכל

הקב"ה צמצם את עצמו כביכול כדי שיוכלו הנבראים להשיגו | בכל זאת הוא נשאר בגדר סתום ונעלם | טעמי תורה לא נתגלו | 'מוחא סתימאה' - חכמה הסתומה העליונה שאין מבוא לשכל אנושי להשיג אותה | שם גנוז 'טל של תחיה' | כיון שהאין סוף ב"ה הוא סתום ונעלם לכן אין יכולים להשיג טעמי תורה | הם מושגים רק לחושי הנשמה שלמעלה מהמוח | יש השגות דקות שנתפסות רק בחושים שלמעלה מהשכל | המשל לזה מכך שאין מבקשים טעם שכלי על נוהג שבעולם | השגת הנשמה בדרך דבקות היא גבוהה יותר מהבנת השכל | אחר התפיסה בדרך דבקות יש לצרף את כלי המוח והחכמה להשגת הנשמה

ג. חכמתך הסתומה: סתרי תורה נמשכות ממדרגת מוחא סתימאה

טעם למה פנימיות התורה נקראים 'סתרי' תורה - מכיון שנמשכות מבחי' מוחא סתימאה שלמעלה מהשגת אנושי | גם לאחר התגלותם נשארים המה בגדר סוד | לימוד הקבלה היא חכמה נפלאה מצד עצמה | הלימוד באופן חיצוני אין לו שייכות עם 'טעמי תורה' האמיתיים | טעם הסתרת פנימיות התורה - כיון שצרכים להתאים עם גילוי הפנימיות בעצם | בנגלות התורה מלובשים כל רזין דאורייתא | לאיש חיצוני עדיף לעסוק בנגלה כיון שיש לו אחיזה אמיתית בה | עי"ז יזכה להיריב בסוד המלוכש בה | עיקר הדבקות בקב"ה ע"י התורה היא לצדיקים המשיגים טעמי תורה

א.

נעלם מכל רעיון: השכל אינו יכול לתפוס מהות אלוקות

והשכל האנושי אינו הכלי הנכון להשתמש בו להשגתם. וכמו שלא שייך לומר - למשל: שאין בנמצא שום מוח עמוק ורחב כזה שיוכל לרוץ במהירות מאוד כמו הצבי, שהרי אין שייכות כלל בין חושי המחשבה והשכל לחושי ההילוך והריצה, ואינם מאותו הסוג כלל, ככה ממש הוא בענין כלי המחשבה כלפי עצמות הבורא ב"ה. והיינו, שאין מבוא למהות השכל והחכמה להבין ולהשכיל ענייני אלוקות ואור האין סוף, כיון שאינם מאותו המהות והגדר כלל, ועצם מהותו ועצמותו יתברך הוא גבוה מאוד מכל ענין חכמה ושכל, ולכן אין מחשבה תפיסא ביה כלל.

מהות הבורא ב"ה היא סתומה בעצם

ונמצא שמה שאמרו בתיקונים שהקב"ה הוא 'סתימו דכל סתימין', אינו סתם ענין של מקרה ח"ו, שנאמר שהשי"ת רק רצה כך להיות סתום ונעלם, אך באמת היה יכול להיות גם גלוי ומושג כלל. שזה אינו, כי מה שהקב"ה הוא סתום מאוד זהו מצד עצם מהותו שהוא מאוד נעלה מכל השגה והבנה, והוא סתום ונסתר בעצם. (כמוכן השכל הוא רק מכח רצון העליון ב"ה, שהוא 'כל יכול', ודברינו הם רק מצד אופן הנהגה העליונה).

של 'סתום ונעלם' ואיננה מושג כלל - באותה מדרגה ממש שהוא סתום ונעלם כלפי התחתונים, כי אין שום מקום כלל להשיג עצמותו יתברך ממש. וע"ז נאמר 'לית מחשבה תפיסא ביה כלל' - והכוונה גם לעולמות העליונים.

'לית מחשבה תפיסא ביה' - שאינו בגדר חכמה ומחשבה כלל ועומק הביאור במאמר זה 'לית מחשבה תפיסא ביה כלל' אינו רק מפני שענין האור אין סוף ב"ה ומהותו ועצמותו יתברך הוא דבר עמוק מאוד, ואשר לכן אין שום מוח שבעולם שיוכל להשיג ולהבין ענין עמוק כזה, וכדרך שנאמר על איזה דבר חכמה והשכלה עמוקה - שלא נמצא בעולם שום בריה שבכוחה ובחכמתה להבין את השכל העמוק הלוה.

אלא עיקר הפירוש בזה הוא, שענייני אלוקות ומציאות הבורא ב"ה אינם בגדר מחשבה כלל, ואינם נתפסים כלל בחושי המוח והשכל, כי המה מאוד נעלים מכל ענין חכמה והשכלה,

כתב התניא בפרק נא, וז"ל: והנה מהותו ועצמותו של אין סוף ב"ה שוה בעליונים ותחתונים, כמשל הנשמה הנ"ל, וכמ"ש בתיקונים (הקדמה יז). דאיהו סתימו דכל סתימין, פירוש, דאפילו בעלמין סתימין דלעילא הוא סתום ונעלם בתוכם כמו שהוא סתום ונעלם בתחתונים, כי לית מחשבה תפיסא ביה כלל אפילו בעולמות עליונים. ונמצא כמו שמצוי שם כך נמצא בתחתונים ממש. וההבדל שבין עולמות עליונים ותחתונים הוא מצד המשכת החיות אשר אין סוף ב"ה ממשיך ומאיר בבחי' גילוי מההעלם [שזה אחד מהטעמים שההשפעה והמשכות החיות מכונה בשם אור על דרך משל], להחיות העולמות והברואים שבהם, שהעולמות העליונים מקבלים בבחי' גילוי קצת יותר מהתחתונים וכו', עכ"ל.

מהותו ועצמותו יתברך נעלמת בעליונים כמו בתחתונים

ביאר כאן התניא, שעצמות מהותו של השי"ת הוא למעלה מעלה מהשגת כל הנבראים, ואין שום נברא בעולם, בעליונים ובתחתונים, שיוכל להשיג גם אפס קצהו של מהות הבורא ב"ה, וכמ"ש בתיקוני זוהר שהקב"ה הוא 'סתימו דכל סתימין', כלומר שאפילו בעולמות העליונים וגם אצל המלאכים והשרפים העומדים למעלה מהותו ועצמותו יתברך היא במצב

פטרון הגליון - טבת

נתנדב ע"י ידידנו הנכבד
מוה"ר יוסף יהודה ניסענפעלד הי"ו
זכות הפצת התורה יעמוד לו ולכל משפחתו

על אף שהקב"ה הוא סתום ונעלם מאוד, ולית מחשבה תפיסא ביה כלל, מכל מקום צמצם הוא יתברך עצמו מאוד והמשיך זיו והארה מאורו האין סוף שיהא בבחינת התגלות, כדי שיוכלו הנבראים להתדבק אליו ולהתקרב אל אורו הגדול ב"ה. כי הארות האלו הנמשכות מההתגלות של הבורא ב"ה מאירים לנשמות ישראל

~

באמת ישנם דברים דקים וסתומים שהם למעלה ממהות השכל והחכמה (כמו כח הנבואה למשל, וכדלהלן), ולגודל דקותם אינם נתפסים כלל בכלי המוח, ורק חושי הנשמה יכולים להשיג אותן, ועניינים כאלו הם יותר בגדר תפיסת ה'חוש' מאשר כח ההבנה וההסבר. ומה שאין הם נתפסין בחושי המוח אינו גורע מחשיבותם, אלא אדרבה היא מורה על גודל מעלתם עד שאין ביכולת השכל הטבעי להשיג אותם

ידיעת 'מציאותו' ולא 'מהותו'

ולפי האמור נמצא שאין לנבראים שום שייכות וקשר לעצם מהותו יתברך, רק ע"י ידיעת מציאותו, כלומר שנגלה לעין כל שיש מציאות הבורא ב"ה שלמעלה מהשגתו, ואשר כל המציאותיות שרק ישנם בעולם כולם תלויים במציאות העליון של האין סוף ב"ה, ובכל עת ורגע צריכים הם לקבל חיותם מעצמות הבורא ב"ה, אך בכל זאת אינם יודעים ומבינים כלל את עצם מהותו ועצמותו

יתברך, כי הוא רם ונישא מכל השגה של נבראים.

ההבדל בין העליונים לתחתונים הוא רק בחלק ה'גילוי' ולא ב'עצמותו' ממש

וכל הספירות העליונות וכל הנמצא בעולמות העליונים כולם הם רק אופני גילוי של השי"ת, איך הקב"ה מתגלה לנבראים, והיינו שהוא יתברך מאיר הארה קצת ומועטת מזויו והודו יתברך, ומצמצם עצמו כביכול כדי להחיות העולמות והנמצא בהם, וגם כדי שיוכלו הנבראים להשיגו קצת ולהתקרב

.ב.

ידלם איש תבונה: השגת טעמי תורה רק בכח חושי הנשמה שלמעלה מהשכל

השכל משיג ויודע - בהכרח שאינו חשוב כלל, כי רק השכל והחכמה יכולים לשקול בפלס מה נחשב לדבר חשוב ואמיתי, ובלעדיהם אין דבר נחשב כלום. זו דעת ההמון.

יש השגות דקות שאינן נתפסות אלא בחושים שלמעלה מהשכל

אך לאמיתן של דברים אין הדבר כן לגמרי, כי באמת ישנם דברים דקים וסתומים שהם למעלה ממהות השכל והחכמה (כמו כח הנבואה למשל, וכדלהלן), ולגודל דקותם אינם נתפסים כלל בכלי המוח, ורק חושי הנשמה יכולים להשיג אותן, ועניינים כאלו הם יותר בגדר תפיסת ה'חוש' מאשר כח ההבנה וההסבר. ומה שאין הם נתפסין בחושי המוח אינו גורע מחשיבותם, אלא אדרבה היא מורה על גודל מעלתם עד שאין ביכולת השכל הטבעי להשיג אותם.

אין מבקשים טעם שכלי על טבעיים ומציאותיות

והנה באמת לא היינו צריכים כלל שכלי המוח ישיגו את אותם מדרגות דקות הנ"ל, כי הם נאחזים בנפש האדם מכח מקור נעלה מזה. וכמו שאנו רואים שיש דברים שהם למטה מהשכל שבאדם, והן מציאותיות קבועות בעולם, שלגודל פשיטותן ותמידיותן אין האדם מבקש כלל הסבר וטעם עליהם, אלא שבאופן טבעי הוא מקבל אותם למציאות אמיתית אף בלי שייבין כלל הטעם לכך. וכגון מה שהטביע הקב"ה בבריאה שאור השמש גורם שמחה לאדם, כמו שאומרים 'התקין מאורות משמח עולמו אשר ברא', וכן הוא טבע העולם שאנשים נמצאים במצב רוח יותר טוב בשעה שהחמה זורחת לארץ מאשר בעת שהחושך יכסה ארץ, כמו בלילה או ביום הגשמים שמכוסים השמים בעבים וכדומה. והנה על מציאות פשוטה וטבעית הלזו אין שום אדם הדורש וחוקר ביאור והסבר לדבר, מדוע הוא אכן ככה, ולמה הנני שמח יותר בשעת האור מבשעת החושך, ואולי אין הדבר צריך להיות כן וכו' וכו', אלא שזהו מציאות בהחלט שאין לבקש ולמצוא טעם עליו כלל. הרי שאכן ישנם דברים - שלמטה מהשכל - שאינם נצרכים להיות מוסברים בכלי המחשבה והמוח, כי חושי האדם מרגישים אותם, ולכן אינם מבקשים להבינם בשכל ודעת.

השגת הנשמה בדרך דקות היא גבוהה יותר מהבנת השכל

וממש כמו כן הדבר בכוחות ובהשגות שלמעלה מן השכל, כי גם אם אין השכל יכול להבין ולהשיג אותן על בורין לגודל דקותן ורוממותן, מכל מקום נתפסין הם לאדם בחושים שלמעלה ממנו. והם חושי הנשמה הפנימית, שיכולים לעמוד ולהשיג - בדרך השגה ותפיסה נעלית - דברים כאלו שאינם

סתומה ונעלמת, ורק לעתיד לבוא בימות המשיח תתגלה בשלימות.

מצות פרה אדומה היא 'חוקה שאין בה טעם', ויש בה הארה מתחייבת המתים

[ובמקום אחר (ראה גליון ק"ג) נתבאר בארוכה, שבח"י חכמה זו נתגלתה במצות פרה אדומה שנאמר בה (במדבר יט, ב) 'זאת חוקת התורה', והיינו שהיא חוקה שאין בה טעם (רש"י שם), כלומר שאין ביכולת הנברא להבין טעם מצוה זו. והרי זה בא להורות שמצוה זו נמשכת מבחי' מוחא סתימאה, שהיא דרגה שלמעלה מהשגת האדם. והוה הטעם שנסודה מצוה זו דוקא על ענין הטהרה מטומאת מת, כיון שמאיר בה הארה מטל של תחיה - בחינת תחיית המתים. וזו היתה גם דרגת כלל ישראל בשעת מתן תורה שפסקה וזהמתן (שבת קמו). וזכו למדרגת חיים נצחיים שאין בהם מיתה (עבודה זרה ה.), שאז זכו להשיג את טעמי תורה על נכונה. ואכהמ"ל].

כיון שהאין סוף הוא סתום לכן אין יכולים להשיג טעמי תורה

והטעם שכיסה אותן העתיק יומין (פסחים שם), ולא נתגלו עדיין טעמי תורה בשלימות, אינו רק מפני שלא רצה הקב"ה לגלות אותם אלינו וכדומה, אלא הוא על דרך האמור לעיל בענין עצמות הבורא ב"ה - שמצד עצם מהותו הוא למעלה מהשגת שכל הנבראים, וכביכול בהכרח הדבר סתום ונעלם מעין כל בשר, הכי נמי הוא בעניינינו לגבי טעמי המצוות. **כי מאחר שהינם נמשכים מעצמות הבורא ב"ה, והם ראשית ושורש ספירת החכמה שבעולם, לכן הם גם כן - בדרגה מסוימת - בבחינת אין סוף, והם דומים לעצמות אלוקות שהיא 'סתימו דכל סתימין', וממילא לא שייך שיתגלו בעולם הזה בשלימותן, כי כמו שהוא יתברך טמיר ונעלם ואין מבוא לשכל אנושי להשיג אותו, כך מהות השכל האלקי הנמשך ממנו הוא גם כן גנוז וסתום, ולמעלה מהשגת הנבראים.**

השגת עניינים אלו היא באופן שלמעלה מכלי השכל

אך הדרך להשיג עניינים אלו, ולהידבק על ידן אל הבורא ב"ה, הוא באופן נעלה ומרומם יותר מחושי המחשבה והשכל, אמנם אחר כך הם יורדים ומתלבשים גם בכלי המוח והחכמה, וכמו שיתבאר.

אנשים פשוטים מחשיבים בעיקר את השכל והחכמה בלבד

כי הנה מדרך בני אדם הפשוטים ליתן חשיבות והערצה ביותר לחלק השכל והחכמה שבאדם בלבד, וסוברים שהחכמה היא הקובעת כל המציאות שבעולם, ובכוחה להעריך כל חפץ, ולהעמיד כל דבר על גדרו ומכונו. ומה שיקבעו השכל והמחשבה לדבר אמיתי ומציאות אמת - הוא הנכון, ומה שאין

אין סוף ב"ה צמצם עצמו כדי להתגלות לנבראים אמנם כאמור, על אף שהקב"ה הוא סתום ונעלם מאוד, ולית מחשבה תפיסא ביה כלל, מכל מקום צמצם הוא יתברך עצמו מאוד והמשיך זיו והארה מאורו האין סוף שיהא בבחינת התגלות, כדי שיוכלו הנבראים להתדבק אליו ולהתקרב אל אורו הגדול ב"ה. כי הארות האלו הנמשכות מההתגלות של הבורא ב"ה מאירים לנשמות ישראל, וכפי כמה שהם משיגים אותו, הנה בכוח השגתם הם עולים יותר ממדרגה למדרגה בקרבת השי"ת, ומתדבקים עצמם יותר אליו יתברך.

בכל זאת הוא נשאר בגדר סתום ונעלם

אלא שמכל מקום כיון שהארות האלו משתלשלות מאור האין סוף ב"ה שהוא בעצם טמיר ונעלם, לכן גם הארות הללו הם מעין מהות זה, והיינו שבאזווי בחינה חל גם עליהם הכלל הנ"ל שהם למעלה משכל אנושי ולית מחשבה תפיסא ביה, וכמו שיתבאר בעז"ה.

טעמי תורה לא נתגלו

וננקוט לדוגמא אחת מהארות האלו, והיא ענין החכמה של התורה והמצוות, הנקראים בשם 'טעמי תורה', שהחכמה שבהם היא ג"כ בבחינה ובדרגה של אור האין סוף ב"ה שלית מחשבה תפיסא ביה'.

כי הנה מצד אחד, ההשגות והטעמים שבתורה ומצוות משתייכים למהות החכמה והשכל, שהרי בפשטות הם ענין של השגה והבנה. אך מאידך נודע מה שאמרו ז"ל (סנהדרין כא: ראה עוד פסחים קיט.) שטעמי תורה לא נתגלו, ואי אפשר בזמן הזה לשום נברא להשיג בשלימות את הטעמים האמיתיים והשורשיים על המצוות, והסיבה למה שנצטוונו מפי עליון ב"ה לקיים אותם. הרי שעל אף שהתורה והמצוות הם ענין של המשכת והתגלות הבורא ב"ה, מכל מקום הם נשארו בגדר טמיר ונעלם, ואינם מושגים בשלימות לנבראים.

דרגה זו מכונה בשם 'מוחא סתימאה' ששם גנוז 'טל של תחיה'

ודרגה זו שבתורה שלא נתגלתה לנבראים והיא למעלה מהשגתנו, נקראת בזוה"ק בשם 'מוחא סתימאה', שהיא מקור החכמה העליונה הנמשכת מרצון העליון עצמו ב"ה, (וע"ד הקבלה היינו החכמה הפרטית של ספירת הכתר), ושם מונח וגנוז שורש חכמת התורה כפי שהיא למעלה מהשתלשלותה בעוה"ז. ובדרגת חכמה סתומה זו נמצא ה'טל של תחיה', שהוא סוד 'החכמה תחיה בעליה' (קהלת ז, יב), שעליה אמרו חז"ל (ראה כתובות קיא: תיקו"ו לו.) 'כל העוסק בתורה טל תורה מחייהו'. ומה שהיא מכונה 'מוחא סתימאה' - להורות שהיא עדיין בדרגה

מוסברים בשכל אנושי, והם מעין גדר נבואה ורוח הקודש וכדומה, שאין פעולתן על פי כלי וגרדי השכל והמוח כלל, אלא בדרך דבקות והתקשרות לרצון העליון ב"ה ובענייני אלוקות, עד שרואים אותן באור הנשמה, וחושי הנשמה משיגים אותן על אמתתן, והשגות האלו מדבקים את האדם למעלה להאיר באור אלוקות, והוא מתמלא בתענוג ושמחה אין סופי בהידבקו באור האין סוף ב"ה.

טעמי תורה מושגים רק לחושי הנשמה

והנה בנקודה זו שעומדת למעלה משכל האנושי והטבעי ואין חושי השכל מגיעים אליה, שמה גנוזים סוד טעמי התורה והמצוות. והיינו שעומק טעמי התורה הם למעלה מהשכל הטבעי והאנושי, והם בגדר אין סוף ב"ה כנוכר, ועל כן אינם נתפסים

בכלי המוח של האדם - שאין ביכולתו להשיג עצמות אלוקות, רק בחושי הנשמה המתדבקים ומשיגים בדרך דבקות ותפיסה רוחנית את הטעמים הגנוזים בתורה, שהם גורמים חיות ותענוג אל הנשמה בהתדבקה על ידם בבואר יתברך בדבקות אמיתית.

יש לצרף את כלי המוח והחכמה להשגת הנשמה

והנה אחר שהנשמה טועמת את ההשגות הללו, אזי משתעבד אליהן גם השכל הטבעי והחיצוני, ומעתה יִשְׁמַשׁ הוא ככלי ולבוש אל אותן ההשגות. והיינו שעתה יש להמשיך עניינים גבוהים האלו אל כלי הגוף, ולהכניס האורות דקות האלו לתוך כלי המוח והחכמה, ולהסביר אותן על פי השכל הטבעי גם כן, שגם הגוף החומרי ישתדל להבין אותן, ועי"ז יודרך גם הוא מכח קדושת התורה והשכל האלוקי הגנוז

ג.

חכמתך הסתומה: סתרי תורה נמשכות ממדרגת מוחא סתימאה

פנימיות התורה הם 'סתרי' תורה הנמשכות ממוחא סתימאה

והנה על פי הדברים האלה יובן עומק הטעם למה שחלק הפנימיות שבתורה נקרא 'סודות התורה' ו'סתרי תורה'. ובוודאי אין זה רק מפני שאין דרך בני אדם ללמוד אותן בהתגלות ובריש גלי, והמה נמסרים מפה לאוזן בדרך סוד ובחשאי וכדומה (חגיגה פ"ב מ"א), כי באמת, אפילו אם יבוא אדם ויגלה ויפרש את כל סתרי התורה בראש כל חוצות, וידרוש בהם ברבים, בכל זאת יהיו נשארים בגדר סוד. ואתן האנשים שאינם ראוים לסודות האלו לא יאה להם שייכות כלל עמהם, כי לעולם יאה חלק זה שבתורה נחשב בגדר 'רוזן דאורייתא'. הרי שלאמיתו של דבר אין זה עיקר הטעם, ואדרבה הנהגת לימודם בחשאי היא רק תוצאה מהטעם האמיתי לכך. והטעם האמיתי בזה הוא, כיון שהינם סוד בעצמם, וכל מהותו ומציאותו של חלק זה שבתורה הוא רק סודות גנוזות וטמיות הנמשכות מדרגת מוחא סתימאה שלמעלה.

לימוד הקבלה היא חכמה נפלאה מצד עצמה

ובאמת יכולים להסביר כל סודות התורה באופן פשוט ומוסבר עד שיובן גם לשכל הטבעי, ובלי שיהא לזה איזו שייכות כלל לאור הנשמה, כי היא חכמה נפלאה ונשגבה גם מצד עצמה. וכגון שישנם אנשים שידרוש ברבים את טעמי המצוות המבוארים בחלק הסוד שבתורה, ויבארו בביאורים ארוכים ונכונים לכל מבין ומשכיל איך במצוה פלונית מתגלה הארה זו למעלה, ואיזו ספירה העליונה מתגלה בשעת קיום מצוה פלונית אחרת וכו', ואיזו שמות הקדושים צריכין לכיון בשעה זו, ומה יש לעורר בשעה אחרת וכו'.

ואכן כבר ראינו כמה אנשים חיצוניים ממש העוסקים רבות במלאכת הקבלה, ושואבים חיות ממנה, ומדמים שכבר יודעים ומבינים הכל וכו'. כי כאמור היא אכן מהלך של חכמה גדולה ועצומה, וגם יכולים קצת לעמוד ממנה איך באה הנהגת הקב"ה בעולמו וכדומה.

הלימוד באופן חיצוני אין לו שייכות עם 'טעמי תורה' האמיתיים

אך באמת לימוד שכזה הוא חיצוניות ממש, ובאופן זה אין עומדים כלל על אמתת העניינים. ולוואי שתהיה לו שייכות ל'פשוט שבפשוט שבסוד', אך בוודאי שאינו קשור לטעמי תורה האמיתיים

בה, ויתאחד גם הוא עם הנשמה שהשיגה ודבקה באותן האורות של טל תורה.

עיקר התגלות טעמי תורה תהיה לעתיד בעת התחיה

אך מכל מקום אין זה השגה האמיתית והעיקרית בטעמי התורה. כי כאמור אי אפשר להשיג כעת את טעמי התורה, שלעת עתה לא נתגלו בשלימות עד זמן העתיד. וכל שכן אחר חטא אדם הראשון, שנתעברה באדם זוהמת הנחש עד שאין ביכולתו להשיג כלל את טעמי התורה הגנוזים הנמשכים ממוחא סתימאה. ועיקר התגלותן תהיה רק לעתיד בזמן התחיה, כאשר יתקן חטא עץ הדעת, ואזי תתעלה מעלת הגוף ויאיר גם הוא כמו אור הנשמה, ויוכל להשיג השגות גדולות ונפלאות הגנוזות באור אין סוף ב"ה.

חזק ואמיתי. והגם שהוא אינו מבין רק את חלק הפשוט שבתורה, שור שנגח את הפרה וכו', סברא נכונה ברמב"ם וכו', שהם דברים שגם השכל הטבעי מבין אותם, ולכאורה אינם במדרגת 'טעמי תורה' שלא נתגלו, מכל מקום הרי סוף כל סוף אור התורה נמצא בהם גם כן, וכל בעל נפש יכול להרגיש בהם מתקיות התורה, שהיא תענוג נפלא שאיננו מורגש כלל בשום חכמה אחרת שבעולם, וגם מתקיות זו נובעת מתוך אור הנשמה המתענגת מאור התורה.

עדיף לאיש חיצוני לעסוק בנגלה, ועי"ז ידבק בסוד המלוכב בתורה

והנה ע"י התדבקותו בנגלות התורה באופן שיש לו תפיסה בהם באמת, שהרי חלק זה שייך בעצם לדרגתו, והוא הולך ומתלווה עם מהות האדם, הרי הוא זוכה להתאחד בעצם עם אור התורה - ששם גנוזים וטמונים כל טעמי תורה שלמעלה מהשגת אנוש. ונמצא שבאיוז בחינה יש לו דבקות אמיתית ונכונה בדרגת התורה בשורשה, בחי' טעמי תורה של מוחא סתימאה.

ואילו כאשר האדם עוסק בפנימיות התורה שלא באופן הראוי, ואין לו קשר אמיתי בדרגה זו שבתורה, הרי הוא קרח מכאן ומכאן, שהרי מצד אחד אין לו שייכות עם חלק הפנימי שבה - הבא בעיקר עם התגלות פנימיות הנשמה המדבקות עצמה עם אור התורה שלמעלה, וגם אין לו קשר חזק בחלק הלבוש שבה - שהרי הגוף מבין יותר טוב את נגלות התורה, ונמצא שטוב היה לו הרבה יותר לעסוק בפשטי התורה, שהיו גורמים לו הזדככות והתעלות.

הצדיקים המשיגים טעמי תורה הם הדבקים בהקב"ה ע"י התורה כנוחן

אמנם עיקר ההתדבקות בתורה באופן הראוי, היא אכן כאשר הצדיק האמיתי שייךכ וטיהר את עצמו באופן שכבר אין מסך המכדייל בינו לבין אביו שבשמים, והוא זוכה להשיג ולדבק נשמתו בטעמי תורה דלעילא, שהיא למעלה מהשגת אנוש, ואיננה מושגת רק בכח חושי הנשמה, ועי"ז הוא מקשר ומחבר עצמו לאור האין סוף ב"ה בשלימות, ומתעלה מעלה מעלה ממדרגה למדרגה בדבקות עליון, ועליו נאמר (ירמי' לא, ל-לב) 'הנה ימים באים נאם ה' וכרתי את בית ישראל ואת בית יהודה ברית חדשה, נתתי את תורתי בקרבם ועל לבם אכתבנה, והייתי להם לאלקים'.

נקודות:

אחר שהנשמה טועמת את ההשגות הללו, אזי משתעבד אליהן גם השכל הטבעי והחיצוני, ומעתה יִשְׁמַשׁ הוא ככלי ולבוש אל אותן ההשגות. והיינו שעתה יש להמשיך עניינים גבוהים האלו אל כלי הגוף, ולהכניס האורות דקות האלו לתוך כלי המוח והחכמה, ולהסביר אותן על פי השכל הטבעי גם כן, שגם הגוף החומרי ישתדל להבין אותן

והנה ע"י התדבקותו בנגלות התורה באופן שיש לו תפיסה בהם באמת, שהרי חלק זה שייך בעצם לדרגתו, והוא הולך ומתלווה עם מהות האדם, הרי הוא זוכה להתאחד בעצם עם אור התורה - ששם גנוזים וטמונים כל טעמי תורה שלמעלה מהשגת אנוש. ונמצא שבאיוז בחינה יש לו דבקות אמיתית ונכונה בדרגת התורה בשורשה, בחי' טעמי תורה של מוחא סתימאה

המתגלים בסודות התורה. כי כמו שאמרנו - כל מהות פנימיות התורה היא מציאות של סוד, וכל עיקרו של חלק זה שבתורה אינו מובן רק בכח חושי הנשמה, ואיננו נמסר רק לאלו שזיככו גופם וגילו את אור נשמתם, שהם יכולים להרגיש ולהשיג מכח נשמתם את החיות והאור הגנוזים וטמונים בעניינים האלו, והם משיגים דברים אחרים לגמרי ממה שרואים שאר בני אדם. ורק אחר גודל ההשגה הדקה והרוממה בסתרי התורה מכח דבקות הנשמה, אזי אפשר להמשיכה למטה ולבאר אותה בביאורי השכל והדעת, מתוך שהם מתבטלים אל השגות הנשמה כאמור.

טעם הסתרת פנימיות התורה - כיון שהיא גילוי הפנימיות בעצם

וביותר יש לומר שאכן מהאי טעמא הסתירו והעלימו החכמים ביותר את הלימוד בחלק הפנימי שבתורה, ולא דרשו בהן ברבים כלל כנ"ל. כי כל הכוונה בלימוד פנימיות התורה היא רק כאשר היא באה יחד עם החלק הפנימי שבה באמת, והיינו בהתדבקות האדם באור הנשמה המשגת באמת עניינים האלו כפי שהם בשורשם, ודבר זה אינו אלא לאנשים נעלים ובעלי מדרגה שזכו להתעלות ולזוכך גופם ונשמתם, וכבר מלו והסירו את ערלת הלב המכסה על אור הנשמה, והם הם זכי הראות הרואים ומרגישים את ה'טל תורה' המתגלה בלימוד הלוה. אמנם שאר בני אדם שאינם במדרגה זו, ונשמתם נמצאת עדיין בתוך כבוד הגלות תחת משללת גופם העכור, הנה כאשר המה עוסקים בלימוד הזה הוא רק באופן חיצוני ובשכל הטבעי, ואין להם שום תועלת בזה.

בנגלות התורה מלוכבים כל רזין דאורייתא

ואדרבה היה נראה שבמצב כזה יותר טוב הרבה לעסוק בפשטי התורה, שהם חלק התורה שירד ונצטמצם בצמצומים רבים עד שהוא מובן גם לשכל הטבעי והגשמי באופן פשוט. שהרי נודע שבאמת גם בחלק הנגלה שבתורה טמונים כל סודות התורה, אלא ששם הם גנוזים בלבושים רבים ועצומים, עד שגם הגוף החומרי יכול להבין ולהשכיל את דברי תלמוד תורה.

לאדם גופני יש יותר אחיזה בתורה ע"י העסק בחלק הנגלה שבה

ונמצא שכאשר האדם עוסק בפשטי התורה, והוא דבוק בה באמת, אזי הוא מתאחד עם התורה באופן

א. סוד יחוד יהודה ויוסף

ויגש אליו יהודה ויאמר כי אדוני וגו' (פד, ח).
אמר חז"ל על הגשעה זו 'רבנן אמרי הגשעה לתפלה' (ב"ר עג, א), ואכן בספח"ק למדו מפרשה זו כמה הלכות גברותא בענייני התפלה. ויש לרמז כאן על מה שאמרו חז"ל (ברכות ז') 'אמר רבי חלבו אמר רב הונא כל הקובע מקום לתפלתו אלוקי אברהם בעורו וכו', ולכן כאשר ניגש יהודה אל יוסף והיתה הגשעה זו לתפלה, נרמז ענין קביעת המקום, כי 'יהודה' עם 'יוסף' הוא בני 'מקום'. ואיתא באר"ק (שעה"ק עפ"ה ב פירוש תיבת 'אתה') כי סוד הקובע מקום לתפלתו, הוא מה שמכונים בראש התפלה בתיבות 'ברוך אתה' לאותיות המילוי של השמות הק' הו"ה ואה"ה במילוי וידי"ן וי"ד י"ו ה - מ"ו, ל"ף ה י"ו ה - ק"ם) שהם עולים בני 'מקום', עי"ש. והוא שנאמר כאן כאשר ניגש יהודה אל יוסף שהוא סוד 'מקום' כנ"ל, ואמר הכתוב ויגש 'אליו' שהוא בני 'הו"ה אה"ה' פשוטים, והיינו אשר יהודה התקרב אל יוסף כדי להמשיך את המילואים של 'אליו' העולים 'יהודה יוסף'.

וכאשר ניגש יהודה אל יוסף והתחבר עמו, נכללה קדושת יהודה ביוסף וקדושת יוסף ביהודה. ועל ידי זה נחיה ב' פעמים 'יהודה' ו'יוסף', העולים בני 'שָׁעָע'. כי כאשר אין יחוד בצד הקדושה, אז יש רעב ח"ו. ואילו כאשר יש יחוד בין יוסף ויהודה, שהוא בחי' יחוד יסוד ומלכות, אז יש שבע. ואכן על ידי פגישה זו בין יהודה ויוסף ירד יעקב אבינו למצרים, ועל ידי זה התגבלו המשת שנות הרעב והפכו לטבע (רש"י פד, ט).

ב. התכללות דרכי העבודה של יהודה ויוסף

ויגש אליו יהודה ויאמר כי אדוני וגו' (פד, ח).
מכאן בספח"ק כי כאשר ניגש יהודה אל יוסף, פעל בזה יחוד גדול בין מדתו ודרך עבודתו שלו, עם מדתו ודרך עבודתו של יוסף. וכיארור הענין בקוצר אמרים הוא, כי דרכו של יוסף הצדיק היא דרך 'הצדיק יסוד עולם' המשלים את עצמו בכח עבודתו ומתעלה ומתוכם לקדושה עליונה. ולכן נאמר עליו שהיה 'בן זקונים' (ז); ותרומנו 'בר חכים', כי מדת היסוד שהיא המדה האחת לפני האחרונה (ממעלה למטה), תלויה בספירת החכמה שהיא ספירת אחת לפני הראשונה [ממטה למעלה], שכן על ידי החכמה מברר האדם את מעשיו ומתקדש בקדושת היסוד, וכך גם ידועים דברי הרמב"ם (פ"ב מהל' איסורי ביאה) כי על ידי החכמה מתגברים בקדושת הבריות. וזה הוא כלל דרך עבודתו של יוסף הצדיק, שהוא בירור המעשים והתגברות על היצר, בכח התכונה וכל הכוחות שנתן הקב"ה לבני האדם.

אבל דרכו של יהודה אינה כך (והוא שורש מלכות בית דוד שהלכו בדרך עבודה זו), אלא עיקר תוקפו של יהודה וקדושתו ובה התגברותו על היצר, הוא על ידי שהוא נסמך ותלוי כל כולו בהקב"ה, והוא ענין כח התפלה ועבודת האמונה ובטחון, אשר לכן כל צדקותו וענייניו של יהודה הוא בביטול גמור להקב"ה. והוא ענין עבודת מדת המלכות שהיא האחרונה בסדר השתלשלות המדות, והיא תלויה בספירת החרה (תקו"ז ז'). הראשונה לכל סדר הספירות, אשר היא מוכנה אין', כי היא בחי' ביטול גמור להקב"ה לבדו.

ומפני שהגיעו עכשיו אל הזמן שהיו צריכים יהודה ויוסף להתאחד ולהתכלל זה מזה, [ובהו לתקן את מכירת יוסף שגרמה פירוד ביניהם], לכן מציעו בפרשיות אלו עניינים המראים על התכללות זו. כי בסוף הפרשה הקודמת אומר יהודה 'מה נאמר לאדוני מה נדבר ומה נצטדק, האלקים מצא את עון עבדי' (פד, ט), ובהו הוא תולה את האשמה במעשיהם של השבטים, והוא בחי' דרך עבודתו של יוסף הנוטל את האחריות על מעשיו, ומעמיד את דרך עבודתו על פעולותיו וכוחותיו. ומצד שני, הרי יוסף עצמו אומר בפרשה זו 'ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה, כי האלקים וגו' (פד, ח), והוא דרכו של יהודה התולה את הכל בהקב"ה לבדו.

ג. קשר יהודה ובנימין בקריעת ים סוף

כי עבדך ערב את הנער מעם אבי לאמר אם לא אביאנו אליך והטאתי לאבי כל הימים (פד, לב).

במעשה זה התגלתה התקשרות מיוחדת שיש בין יהודה ובנימין, שהוא עד כדי כך שהיה יהודה ערב על בנימין [בעוה"ו ובעוה"ב]. וקשר זה המשיך גם אחר כך בעת קריעת ים סוף, שאמר הכתוב 'שם בנימין צעיר רודם שרי יהודה רגמתם' (תהלים סח, ח), ואמרו חז"ל (עי' סוטה ז'). כי שבטי יהודה ובנימין ירדו תחלה לים סוף, ואחר כך נבקע הים. וקשר זה נרמז בתיבת 'ערב' אשר בה התקשר יהודה עם בנימין, שהוא אותיות 'עבר' לרמז על העברת הים. ותיבה זו בעצמה רומזת על קריעת ים סוף, כי אז נשלמה יציאת כלל ישראל מתחת יד מצרים, ועד אז היו נחשבים עדיין כעבד בורח מאדונו, ואילו על ידי קריעת ים סוף נשלם היותם 'עבדי ה' ולא עבדי פרעה'. ולכן נחפזו מלאהות 'עבד' אל היותם עם אשר 'עבר' את הים, והחילוק בגי' ביניהם הוא כמנין 'ים סוף', כי אכן בים סוף נהפכו מעבד' לעבר' ים.

וכיים יהודה את דבריו אל יוסף באמרו 'כי אך אעלה אל אבי והנער איננו אתי, פן אראה ברע אשר ימצא את אבי' (פד, לד), ואמר בזה כי אם לא יתגבר בבחי' 'ערב' אשר על ידי זה יגיעו אל ענין 'עבר' בעת קריעת ים סוף, אזי יתהפך הענין ח"ו להיות 'ברע' אשר ימצא וגו', ולכן מוכרח הוא לגמור את ערבותו לטוב.

ד. קדושת הלבושים של יוסף הצדיק

והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים וגו' (פד, יז).
יש לבאר מה היה ענייניו של יוסף לספר לאביו על הכבוד שיש לו במצרים, וכן יש להבין על איזה כבוד הוא מדבר.

הנה יעקב אבינו עשה ליוסף כתונת פסים (ז, ה), מחמת חביבותו אצלו. ומה שביטא את חביבותו אצלו על ידי בגד דוקא, הוא מפני שיוסף הוא 'שטניו של עשו' (ב"ר עג, ז), ועל עשו נאמר שהיה 'מאדרת שער' (פד, ח), שהיה בבחי' לבוש, וכן מציעו אצלו עסק מיוחד עם 'בגדי עשו החמודות' (כ, טו) [כי ענייניו של עשו הוא החינוניות, ואכמ"ל]. ולכן לעומת הלבוש של עשו, עשה יעקב אבינו לבוש קדוש ליוסף הצדיק.

וכאשר הביאו השבטים ליעקב אבינו את כתונתו של יוסף כאשר היא טבולה בדם, התאבל עד מאוד על יוסף, ושם כתוב ויקרע יעקב שמלותיו (ז, לד). והוא מפני שחשב יעקב כי שלטה קלי' עשו השופך דמים והתגבר על קדושת הלבוש של יוסף, ולכן קרע את בגדיו, כי מעתה אין לו את כח הלבושים של יוסף. והוא שכתב רש"י (שם, ז) כי יעקב אבינו הרגיש במעשה אשת פוטיפר, כי אז היה נראה כי יוסף מאבד את כח קדושתו המיוחדת, שהרי אז הוצרך יוסף להניח את בגדו ביד אשת פוטיפר (ז, לו). אבל באמת לא היה הדבר מחמת שאיבד ח"ו את קדושתו, אלא אדרבה אז התגבר במיוחד והתחזק בקדושתו לכל להיכשל.

ולא זו בלבד שלא איבד יוסף הצדיק את קדושתו במצרים, אלא זכה לתוספת שלימות בענין זה. כי לבושו של עשו היה נקרא 'אדרת שער', ועשו נקרא 'איש שער' (ז, יא), כי היה לבושו בבחי' השערות [שהם ג"כ בחי' לבוש על האדם]. והנה כתב האריה"ק (שעה"ק מונת הברכות) כי בצד הקדושה יש בחי' הנקראת 'ת"י נימין', שהם בחי' ת"י שעורות שיש בראש ז"א. ועל שם אותם שעורות כתוב על הנזיר 'קדוש' יהיה (פדבר"ו ח), כי 'ת"י' הוא בני' קדוש', עי"ש. ויש לומר כי בכח קדושה זו זוכים להכנת 'אדרת השער' של עשו, וכאשר הותחזק יוסף הצדיק בקדושתו בארץ מצרים, אזי זכה להשלמת ענין ת"י נימין אלו שבבחי' קדוש'.

ואת זה שלח להודיע ליעקב אבינו, ולכן אמר שידועו לו את 'כל כבודי', הוא בחי' השלימות שיש לו בענין הלבושים, שהרי רבי יוחנן קרי למאניה מנכדות' (שבת ק"ג), ואם כן 'כל כבודי' היינו שלימות הלבושים. והוא מה שנאמר בו 'ולבש אותו בגדי שש' (פד, ט), כי לפני כן היה לו אלא כתונת 'פסים', ועכשיו נוספה עליו בחי' קדוש' כנ"ל, ונשלם הלבוש להיקרא 'שש' שהוא בני' 'פסים' עם קדוש', כי השלים יוסף הצדיק בעבודתו בארץ מצרים את קדושת הלבושים.

ה. הירידה אל הגלות במדת החסד

וישלח את אחיו וילכו ויאמר אליהם אל תרגזו בדרך (פד, כד).
צריך ביאור מה ראה יוסף עכשיו להזהירם שלא ירגזו בדרך. ויש לומר, כי בדרך הזאת התחילה גלות מצרים שהיא הגלות הראשונה, שהרי השבטים הלכו להוריד את יעקב אבינו למצרים, ובהו התחילה הגלות. ולכן רצה יוסף לעוררם שילכו בדרך החסד, ולא יעוררו 'רוגז' בני' 'גבורה'. ובהו ימשיכו עליהם את זכותו של אברהם אבינו בעל מדת החסד, אשר הוא אכן בחר את הגלות לבניו (שפיר"א ז, ע). וכך גם כל מכירת יוסף אשר על ידה התחילה השתלשלות הגלות, באה על ידי העצה עמוקה של אברהם אבינו (סוטה יא).

וזהו ענין מה שאמרו חז"ל (פסחים פ"ג) 'אמר רבי אלעזר לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות, אלא כדי שיתוספו עליהם גרים', והרי אברהם אבינו הוא הראש לגרים (עי' סוטה פ"ג), ולכן בחר את הגלות לבניו. ואכן הגרים מתקרבים תמיד על ידי חסד ואהבה שהוא מדתו של אברהם אבינו, ומטעם זה ציותה התורה כל כך הרבה פעמים על אהבת הגוי.

ועל כך עורר יוסף את הצדיק את השבטים, שיראו להתחיל את הגלות בדרך החסד, ומדתו של אברהם אבינו. ואכן כאשר ירד יעקב אבינו למצרים נאמר 'ויזבח ובחים באלוקי אביו יצחק' (פד, כ), והיינו שהשתדל לתקן את מדת הדין ולהמתיקה, כדי שיוכל לרדת אל הגלות עם מדת החסד.

ו. הגלות היא בחי' מעשי ה' בעצמו

וישלח את אחיו וילכו ויאמר אליהם אל תרגזו בדרך (פד, כד).
כתב רש"י: 'ולפי פשוטו של מקרא יש לומר, לפי שהיו נכלמים, היה דואג שמא יריבו בדרך על דבר מכירתו, להתווכח זה עם זה ולומר על ידך נמכר, אתה ספרת לשון הרע עליו וגרמת לנו לשנאתו'.

יש לפרש את הענין בזה, על פי דברי חז"ל (שפיר"א ז, ע) כי אמר הקב"ה לאברהם אבינו 'כמה אתה מבקש שישתעבדו בניך, בגיהנם או בגלויות. אמר רבי תינא בר פאח, אברהם בירר לו הגלויות וכו', אמר ר' הונא בשם רבי אחא וזמן אחר בשם רבי, עמד לו אברהם תמה, ולא היה יודע מה שיברור לו, עד שאמר לו הקב"ה שיברור את הגלויות' וכו'.

ויש לפרש כי 'גיהנום' הוא כלל ענין היסורים, אשר הם דברים התלויים במעשי בני אדם, כמו שאמרו חז"ל (שבת נה). אין יסורין בלא עוון. ומטעם זה מציעו בחז"ל שהיו מביאים על עצמם את היסורים (כ"ג פ"ד), או משלחים אותם מהם (ברכות ה), כי הם תלויים יותר במעשי בני אדם. ואילו 'גלות' הוא ענין התלוי ביד הקב"ה לבדו, והוא סוד מה שאמרו חז"ל (פ"ג פ"ב) 'אמר רבי שמעון בן יוחי אומר בוא וראה כמה חביבין ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שכל מקום שגלה עמיהן וכו', שהוא ענין גלות השכינה, והוא מה שהגלות היא כולה מעשי ה', וכל תקינותה ותכליתה תלויים כולם ביד הקב"ה. ולכן הקב"ה לבדו הוא שהכריע על מעלת הגלות, כי אין זה תלוי בבני אדם כלל. ואף למאן דאמר כי אברהם אבינו בעצמו בחר זאת, היינו כי ביטל את עצמו לגמרי לדעת הקב"ה, ועל ידי זה בא תיקון הגלויות.

ולכן ביקש יוסף הצדיק מן השבטים, שלא יתעסקו במחשבות וחשבונות על ידי מי באה מכירת יוסף, שהרי על ידי זה נתגלה עכשיו ירידת יעקב אבינו למצרים. ורצה יוסף הצדיק שכבר וכל להתחיל ענין הגלות, שיהיה באופן של 'שכינת עמיהם', היינו שאינו מעשי ידי אדם אלא הקב"ה בעצמו, ולכן ביקש מהם שלא יתעסקו בשייכות מעשי ידי אדם בפרשה זו [שלא תהיה ירידה זו בגדר של 'יסורים' או 'גיהנום', אלא בגדר של 'גלות' דוקא]. והוא גם ענין מה שאמר להם 'ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה, כי האלקים וגו' (פד, ח). ואכן אחר כך התגלה הקב"ה ליעקב אבינו בעת דרתו למצרים, ואמר לו 'אנכי ארד עמך מצרימה' (פד, ז), כי התגלה כבר שהוא מעשי הקב"ה בעצמו.

עדות ה'

נאמנה

מחכימת

פתי:

לימוד התורה

מיסדת את

האדם על יסודות

איתנים

א. טוב לי תורת פיך: הערך של עצם לימוד התורה

על ידי לימוד התורה משיגים הרבה מעלות | לא לומדים תורה כדי להשיג את המעלות הנובעות ממנה | תורה היא תכלית שעומדת לעצמה | מי שלומד תורה כדי להשיג את המעלות שלה אינו מקושר כראוי לתורה | השי"ת רוצה להשרות את שכינתו בעולם | עיקר השראת השכינה הוא ע"י התורה | לעתיד לבוא יראו את האור שירד ע"י לימוד התורה

ב. רחבה מני ים: אין גבול לתורה, לא בכמות ולא באיכות

התורה אינה כוללת רק את המסכתות שנלמדים בישיבות | ישנם חלקים רבים שרוב בני התורה אינם לומדים | ישנם כאלו שמסוגלים יותר ללמוד את חלקי התורה שלא לומדים בכוללים | אפשר להיות תלמיד חכם בהרבה מקצועות של תורה | כל אחד צריך למצוא את חלקי התורה שיכול ללמוד | התורה מאירה ומתגלה לפני האדם הראוי | מבין דבר מתוך דבר בכל התורה כולה

ג. כי חיים הם למוצאייהם: התורה מלמדת את האדם את הדרך הישרה

גדר של 'בחור כהלכה' | הבחנה בין עיקר וטפל | תורה היא העמוד התווך בעבודת ה' | ישנם כאלה שמן השמים סיבכו שיידעו מהו עיקר העבודה שלהם | עבור בחורים ואברכים בוודאי שהעיקר הוא לימוד התורה | בעת צרה העיקר הוא התפילה ולא סגולות | הצרה לא נשלחה לאדם כדי שיחפש סגולות אלא כדי שיתקרב להשי"ת | מי שלומד תורה יש לו הבחנה נכונה בהרבה עניינים

א.

טוב לי תורת פיך: הערך של עצם לימוד התורה

התורה מזככת את לומדיה

המסילת ישראלים ישרים כאן בפרק ה מביא את מאמר חז"ל (קידושין ל) "בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין". התורה הקדושה יש בה אורות קדושים ונשגבים שפועלים דברים עצומים ונפלאים בנפש האדם, היא מעדנת ומזככת אותו ועושה ממנו מציאות חדשה! כמו שאמרו (אבות פ"ו מ"א) "מגדלתו ומרוממתו על כל המעשים". התורה מכניעה את כח היצר הרע ומחלישה אותו, ויש בכוחה גם להפוך את הרע לטוב.

לימוד התורה היא תכלית לעצמה

הגם אמת שצריך להכיר את מעלת ויקרת התורה אשר יש בה את כל הכוחות האמורים - לזכך את חומריות האדם. ברם אין זה העיקר, אלא צריך להכיר את רום ערכה של התורה מצד עצמה. על יהודי שלומד תורה להחשיב את התורה שלומד - גם אם לא היה בידה את הכח להפוך את הרע לטוב. כי התורה היא תכלית לעצמה!

אכן אמת כי חז"ל מפליגים בגודל 'הרווחים' שנובעים מלימוד התורה כמו שאמרו (קידושין מ): "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה". אבל עם כל זה הרי אמרו (פאה פ"א מ"א) "ותלמוד תורה כנגד כולם" - המעלה של לימוד התורה גדולה משאר כל המצוות. וכך גם אמרו חז"ל (מו"ק ט): "כל חפצים לא ישוו בה - אפילו חפצי שמים", כי כאמור התורה עומדת בחשיבותה בזכות עצמה והיא תכלית בעצם.

להעריך את עצם לימוד התורה

נחוץ מאד שכל בחור יידע שאינו צריך לחפש אחר הרווחים הצדדיים שהם פועל יוצא מלימוד התורה, אם הוא לומד תורה - הנה כבר יש לו את העיקר ואת התכלית. בוודאי שהתורה תעשה רושם בנפשו וכל העבודת השם תקבל צורה אחרת ע"י התורה, אבל עדיין זה דבר טפל לעיקר. ואם זו

הסיבה והגורם לכך שלומד התורה, הרי שעדיין אינו מקושר כראוי לתורה. בחור צריך להחשיב ולייקר את עצם המציאות שלומד תורה.

הרווח של לימוד התורה היא - שילמד עוד תורה

במילים אחרות, אומרים לבחור: "אתה הרי חפץ ללמוד תורה כדי שהתורה תזכך אותך ותוכל להתעלות על ידה בעבודת השם, התורה תעדין את המידות שלך ולא תדבר לשון הרע ולא תעלה בליבך קנאה על חבריך, ולא זו בלבד אלא שגם תזכה להרגיש טעם בכל דבר שבקדושה, תקבל חיות בתפילה, תהיה לך בהירות באלוקות וכדומה".

דהיינו שאתה מבין, שזיכון המידות ולקבל הרגשה וטעם באידישקייט היא דבר קדוש ונעלה אשר צריך לשאוף אחריו - כמו גם להרגיש טעם בתפילה, ולקנות את כל שאר המעלות והמידות טובות, הם דברים שצריך לבקש אותם - ואמת נכון הדבר שעל ידי התורה אפשר להשיג את כל המעלות הללו. אבל הנה במטותא אני רוצה להוסיף לך עוד דבר ל'רשימה' שלך: ללמוד תורה זה גם דבר חשוב... זה גם דבר שצריך לבקש ולרצות בכל לב! וידוע תדע כי על ידי שתלמד תורה, אכן תזכה על ידי הלימוד הזה גופא, ללמוד עוד תורה - וחוזר חלילה. ולכן מה לך לחפש אחר איזה מעלה שתשיג על ידי התורה, למה אתה חושב על אהבת ה' ויראת ה' שהתורה

תאיר בקרבך? הרי לימוד התורה יש בכוחה להשפיע לך עוד דבר חשוב, התורה תפעל בקרבך שתלמד עוד תורה...! אתה לומד את התורה של השם יתברך!".

כל העולמות מאירים על ידי לימוד התורה

לימוד התורה היא תכלית לעצמה! דברי תורה הם דברי קדושה. כל אותיות התורה הם אורות קדושות! כדברי הזוה"ק (ח"ג עג): "קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל חד היא". התורה ממש מתאחדת עם הקב"ה. בשעה שהאדם לומד תורה הוא מוריד וממשיך אורות של אלוקות על נשמתו ועל כל העולם כולו. וזו אכן תכלית לעצמה, כי הקב"ה ברא את העולם מתוך מטרה להוריד להעולם הגשמי אורות קדושים ולהשרות את שכינתו בעולם הזה. וכל זה נעשה בעיקר על ידי לימוד התורה.

והגם שלענין בשר אין רואים את הגילוי ולא ניכר שום הבדל בעולם בין לפני שלומדים תורה עד אחר שלומדים תורה - אין זה נוגע כלל. בוודאי בוא יבוא זמן - לעתיד לבוא - שיתגלה אז לעין כל האור שהתפשט בעולם על ידי לימוד התורה, אבל עצם התועלת 'די אויפטוה' כבר נפעל כעת. בשעה שיהודי לומד תורה - הוא בזה הזמן ממש, משלים וממלא את תכלית הבריאה! הוא ממשיך תורה על נשמתו, על כל העולם ועל כל העולמות שיש לנשמתו אחיזה בהם! הוא למד תורה כנתנתן מסיני!

ה'קרן' של התורה הוא העיקר

כך צריך להיות היחס ללימוד התורה - בוודאי אם יורדים אורות קדושים כאלה, הם מועילים דברים נשגבים, אבל עצם הלימוד היא תכלית לעצמה! וכאמור חז"ל (פאה פ"א מ"א): "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הן וכו' ותלמוד תורה כנגד כולם".

פרק ה'

אך אם הוא עוסק בתורה, בראותו דרכיה, צווייה ואזהרותיה, הנה סוף סוף מאזין ותתחדש בו התעוררות שכיבאהו אל הדרך הטוב. והוא מה שאמרו זקונם לברכה (פתיחתא דאיכה רבתי), "הקואי אותי עזבו ותורתתי שמו, שהמאור שפה מןזורן למוטב"

נקודות:

נחוץ מאד שכל בחור יידע שאינו צריך לחפש אחר הרווחים הצדדיים שהם פועל יוצא מלימוד התורה, אם הוא לומד תורה - הנה כבר יש לו את העיקר ואת התכלית. בוודאי שהתורה תעשה רושם בנפשו וכל העבודת השם תקבל צורה אחרת, אבל עדיין זה דבר טפל לעיקר. בחור צריך להחשיב ולייקר את עצם המציאות שלומד תורה

הרבה תוצאות טובות של עזרה וסיוע בעבודת השם נובעים מלימוד התורה - אבל העיקר הוא הלימוד התורה בעצם - 'די זאך אליין' - עצם הלימוד ששורה על האדם בעת לימוד התורה. כי השראה זו היא 'הקרן הקיימת לעולם הבא', כי בעולם הבא יראו בבירור את כל האורות שהוריד האדם בעת לימוד התורה! וזהו עיקר המכוון של תורה ~

'בחור כהלכה' הוא בחור שיוודע על מה צריך לעבוד - במה צריך להשקיע. הוא יודע להבחין בין עיקר וטפל. הוא למד להכיר מהו דבר נחוץ באמת ומהו דבר שהוא 'לאו דוקא'. כי 'אידישקייט' כולל הרבה עניינים - שכולם אהובים וברורים והאדם צריך להשלים את עצמו בכל אלה. אבל בחור 'לעניין' מבין, שבכל העבודות הללו ישנם דברים שנחשבים לעיקר!

והיינו שתלמוד תורה יש לו הרבה פירות - הרבה תוצאות טובות של עזרה וסיוע בעבודת השם נובעים מלימוד התורה - אבל העיקר הוא הלימוד התורה בעצם - 'די זאך אליין' - עצם

האלוקות ששורה על האדם בעת לימוד התורה. כי השראה זו היא 'הקרן הקיימת לעולם הבא', כי בעולם הבא יראו בבירור את כל האורות שהוריד האדם בעת לימוד תורתו! וזהו עיקר

המכוון של תורה - העיקר הוא הקרן. וגם אם התורה לא היתה מוציאה פירות - עדיין היה הקרן יקר וחשוב מאד מחמת עצם לימוד התורה.

ב.

רחבה מני ים: אין גבול לתורה, לא בכמות ולא באיכות

התורה מגלה את עצמה לפני האדם הראוי

אפס אשר כדי שאדם יוכל לראות את כח החידוש שיש בתורה צריך הוא לסייעתא דשמיא מיוחדת, כדי שהתורה תפתח ותגלה לפניו צריך הוא להיות ראוי לכך. בוודאי יתכן אצל כל אדם שהקב"ה עושה עמו חסד והתורה נפתחת לפניו לפי שעה, אבל שהתורה תאיר לו בקביעות - שיראה בה חידושים אמיתיים בכל עת - לזה כבר צריך להיות ראוי ביותר.

כשהקב"ה עוזרו לאדם שהתורה מגלה את עצמה בפניו, הנה נפתח לו כמו מעיין בראשו ובליבו; הוא מבין דבר אחד ואח"כ הוא מבין עוד דברים, ועל ידם הוא עומד כעת על ענין אחר כראוי, וכך הוא מבין דבר מתוך דבר בעניינים נוספים, עד שחוזרת ההבנה שהשיג זה עתה לענין הראשון, וכעת הוא כבר מבין הכל בעומק ובבהירות ובהתחדשות נפלאה, ומכאן כבר יש לו שער חדש לגמרי להבין עוד הרבה סוגיות אחרות. וכך כל סוגיא גוררת את חברתה, וכל התורה מקבלת אצלו פנים חדשות, היא כעת אצלו דברי אלוקים חיים - 'א לעבעדיגע תורה'!

התורה היא 'אין סוף' והכל אמת

על כח זה ייאמר שהאדם הפך להיות 'מבין דבר מתוך דבר'; כי הוא מבין שכל דבר בתורה - יש בו גם הסבר על ענין אחר בתורה. אפשר לקחת מאמר אחד של חז"ל וללמוד על פיו את כל התורה כולה! דיבור זה מסביר דיבור אחר וממילא מבינים על ידו גם את הדיבור השלישי, וכך מבין ענין זה ועל פיו את הענין האחר, וכך הכל לובש צורה אחרת לגמרי.

זה נקרא שהתורה היא 'אין סוף', כי כל דיבור של תורה יכול להתרחב ואפשר להעמיק בו עד אין קץ. ויש כמה דרכים איך לחדש בכל תיבה שבתורה, אפשר לחדש על פי פשט, רמז, דרוש או סוד, ובאלו גופא יש מהלך של מלפול או לומדות, או דרך של 'לשיטתיה' וכדומה. כל דרך הוא עולם שלם לעצמו והכל אמת ודברי אלוקים חיים. הסברנו רק כטיפה מן הים את המושג של איכות בתורה עד כמה אפשר ללמוד ולחדש בתורה, בלי גבול ובלי סוף - 'אָרְפֶּה מאַרְץ מְדָה וְרַחֲבָה מִנִּי יָם'.

כאלה שיתייחדו בלימוד תנ"ך ומדרשים עם הראשונים ושאר מפרשי התורה - וכן הלאה כל חלקי התורה. כמו כן ישנם תחומים בתורה שאפשר לרכוש בהם ידיעה מופלגת, וצריך לעמול עליהם ולהיות מבינים בסוגיות הללו, כגון המשכן וכליו, תבנית בתי המקדש - הראשון והשני והשלישי - איך עמד תבניתו וסידורו של כל אחד מהם, או סדר גבולות הארץ וכדומה, שיש בכל אלו עולם ומלואו.

רחבה מני ים - גם באיכות

וכמו שבכמות אין להתורה גבול, כך גם באיכות התורה ישנו עומק עצום - ממש עד אין סוף. חכמת התורה אינה כשאר החכמות, שברגע שסיימו לימוד של חכמה מסוימת, כבר יודעים את התוכן של לימוד זה ואין מה לחדש בגוף התוכן הזה דבר. אולם תורה אינה כן! אדם יכול לקחת מסכת אחת וללמוד ולהגות בה כל ימי חייו, ועדיין ימצא בה - בגוף הדברים שכבר למד ושינן פעמים רבים מספור - חידושים רבים ונפלאים! כי התורה היא כמו מעיין ומקור מים - שנובעים ומפכים בה מים חיים ללא הרף.

בכל חלק של תורה יש ענין של 'פריה ורביה' כדאיתא בזה"ק (ח"ב ק): "אל אחר איסורס ולא עביד פירין" - הסטרא אחרא הוא כמו סריס שאינו נותן פירות. על עולם הטבע נאמר (קהלת א. י) "וְאִין כֹּל חַדָּשׁ תַּחַת הַשָּׁמַיִם", כי אין בו חידושים. למדת איזה חכמה של מדעי הטבע? זה הוא ולא יותר! זה מה שיש. אין לאן להמשיך הלאה. אולי תלמד עוד מושגים וידיעות שלא ידעת עד כה, אבל מיניה וביה לא יתחדש עוד חידושים. אבל בתורה יש כח התחדשות, בתורה יש כח של 'פריה ורביה' כל תיבה של תורה היא פתח לחדש בה חידושים!

פרק ה'

וְדָוִד אָמַר, וְאֶדְבָּרָה בְּעֵדֶיךָ נֶגֶד מַלְכִים וְלֹא אֲבוֹשׁ, שְׂאֵף עַל פִּי שָׂרֵב מַלְכֵי זְמַנּוֹ הָיָה עֵקֶם וְדַבְּרָם בְּדַבְּרֵי גְדוּלוֹת וְהִנְאָוֹת, וְדָוִד שָׁהִיָּה גַם בֵּן מַלְכָּה, לְכַאוֹרָה תִּהְיֶה לוֹ לְהִרְפָּה אִם בְּהִזְיוֹתוֹ בְּהִכָּרְתָּם יִהְיֶה הוּא מְדַבֵּר בְּדַבְּרֵי מוֹסֵר וְתוֹרָה, תַּחַת סִפְרוֹ מִן הַגְּדוּלוֹת וּמִתַּעֲנוּגוֹת בְּנֵי אֲדָם בְּמוֹחָם, הִנֵּה לֹא הָיָה לָהּ לָזֶה קֶלֶל, וְלֹא הָיָה לָהּ נִפְתָּה בְּהַלְלִים הָאֵלֶּה, אַחֲרֵי שֶׁבָּרַךְ הַשֵּׁיג הָאֵמֶת, אֵלֶּה מִפְּרֵשׁ וְאוֹמֵר, וְאֶדְבָּרָה בְּעֵדֶיךָ נֶגֶד וְגו'

ג.

כי חיים הם למוצאייהם: התורה מלמדת את האדם את הדרך הישרה

'בחור כהלכה'

כשמבררים אודות בחור למטרת שידוכים, ישנה הגדרה קולעת שמשתמשים בה הרבה כדי להביע את איכותו של בחור טוב ואומרים

שהוא 'בחור כהלכה' - 'א פעסטער בחור'. מאידך על זולתו שאינו כמותו, יאמרו: הוא בחור טוב, הוא לומד בהתמדה, הוא בעל מידות וכו', אבל לא יגדירו אותו שהוא 'בחור כהלכה'. מה

הכוונה בזה, איך זוכים להיכנס תחת ההגדרה של 'פעסטער בחור'. להבחין בין עיקר וטפל 'בחור כהלכה' הוא בחור שיוודע על מה צריך

לעבוד - במה צריך להשקיע. הוא יודע להבחין בין עיקר וטפל. הוא למד להכיר מהו דבר נחוץ באמת ומהו דבר שהוא 'לא דוקא'. כי 'אידישקייט' כולל הרבה עניינים - עבודת התפילה, תיקון המידות, דקדוקי המצוות וכדומה - שכולם אהובים וברורים והאדם צריך להשלים את עצמו בכל אלה. אבל בחור 'לעניין' מבין, שבכל העבודות הללו ישנם דברים שנחשבים לעיקר! הוא מבין שישנו דבר שעומד מעל

הכל - וזהו לימוד התורה! כמובן שצריך להשקיע בתפילה ובכל שאר העניינים, אבל אם ישאלו בחור מהו 'העמוד התווך' של עבודת השם, אם הוא בחור איכותי ובר דעת, יידע להשיב ללא היסוס - תורה! תורה היא העמוד התווך והבריח התיכון של כל היהדות ושל עבודת השם. אם שקועים בלימוד התורה כבר תביאהו התורה להשיג את כל שאר העבודות. ייתכן שזה גופא שהוא עומד איתן ויציב בכל הקומה הרוחנית שלו, היא תוצאה של לימוד התורה - כיון שישב והגה בתורה, נתנה לו התורה 'דעת' להבחין בין העיקר לטפל.

לימוד התורה הוא עיקר העבודה

בחור שכרת ברית עם התורה - הוא יודע שזהו העיקר שבו צריך להשקיע את כל הכוחות ונקרא בחור כהלכה! 'א' געזונטער בחור!' על כל בחור לדעת שלימוד התורה בהתמדה הוא הכל! התמדת התורה - 'דאס איז אלעס!' הגם שזה נוגע גם לאברכים ולכל יהודי - שעל פי רוב, גם עבורם עיקר העבודה הוא רק לימוד התורה. אמנם אצלם כבר ישנו ענין של יוצא מן הכלל. יתכן שימצא אברך שלפי מצבו ושורש נפשו, ינהיגהו השי"ת בדרך אחרת, ששאר העניינים יהיו אצלו עיקר העבודה, כגון תפילה או צדקה, או שהעבודה שלו היא להיות נהנה מיגיע כפיו כדת של תורה, או שעיקר עניינו הוא להעמיד בית ולחנך דורות בדרך התורה וכדומה. ומן המותר לומר שאצל צדיקים ישנם כמה עבודות נעלמות כמו יחודים ודבקות. אבל זהו כלל גדול, שעבור אדם צעיר לימים ובפרט בימי הבחורות, הרי התמדה בתורה היא ממש הכל - זוהי התכלית שלו ובוה צריך להשקיע את כל כוחותיו.

הוא 'מבין' האם מצווה זו מוטלת עליו

וכל דברינו האמורים אינם מכוונים רק לגבי הכרת הערך של לימוד התורה, אלא זהו ענין כללי של 'השקפת החיים'; אדם ששקוע בלימוד התורה רוכש הבנה 'א' גוטע שמעק' להבחין בכל ענין: האם הוא נכון או לא, האם מבין איך 'לקבל' דבר כראוי - איך זה נוגע אלי, האם אני צריך להשקיע בכך או לא, האם אכן זה עיקר או אינו אלא טפל - אין הכוונה שדבר שאינו בגדר 'עיקר' צריך לבטל אותו, לא צריך לבטל כלום, כל דבר יש לו מקום זמון, ואדרבה אם אחד מבטל דבר מכל וכל הרי הוא טועה בכך - אבל יש כזה 'מושג' שאדם בר דעת יודע לומר: זה לא מהמצוות שלי...

היחס לסגולות

וכגון הענין של סגולות; ישנו 'עולם מלא' של סגולות, על כל דבר ישנם סגולות בלי

פרק ד'

הנה מה ש'מביא את האדם, על דרך פלל, אל הזיירות, הוא למוך התורה. והוא מה שאמר רבי פנחס בתחלת הפרשתא, "תורה מביאה לידי זיירות". אמנם על דרך פרט, המביא לזה, הוא ההתפוננות על חמר העבודה אשר חייב בה האדם, ועמק הדין עליה. ויצא לו זה מן העיון במעשים הנתיבות בספרי הקדוש ומן הלימוד במאמרי החכמים וזרונים לברכה הקעוברים על זה

שיעור, כדי לזכות לאריכות ימים תעשה כך, לילדים טובים, תעשה כך וכך. כאן אומרים לך תעלה לציון הזה במשך ארבעים יום ותזכה לישועה פלונית, וכאן יאמרו לך להדליק נרות לזכות הנשמה הזאת ותזכה לישועה אחרת. (לגופו של ענין, תלי הדבר באיכות המקור של הסגולה, אם יש לסגולה מקור הגון אין צריך לבטלה, ומאידך אם מדובר באיזו המצאה בלי מקור אמיתי הרי אלו דברים בטלים).

השאלה היא אפוא, מהו היחס הנכון לעצם ההשתמשות בסגולות? ישנם אנשים שעושים עסק ועיקר גדול מסגולות, הם בעד לעשות את כל הסגולות שבעולם. אבל כשמדברים איתם מבחינים, שאכן אינם בנויים ויציבים בכל ההשקפה שלהם! כל הקיום שלהם עומד ונשען על 'טפלים'. כל האידישקייט שלהם מיוסדת רק על סגולות... אכן באופן כזה אפשר לבטל את הסגולות, אם מתייחסים לסגולות באופן כזה אין בהם ממש.

כשעת צרה מתפללים ולא מחפשים סגולות

כגון אדם שפקדה אותו צרה רח"ל, מה תהיה התגובה הראשונה שלו, תיכף הוא יתקשר לאיזה ארגון שמחלק אכילה ושתייה במירון וינדב ח"י רוטל עם כל ההידורים, ואח"כ יחפש איך להשיג איזה 'חכם' שיש לו ידיעה בכל מיני קמיעות ולחשים ויבקש ממנו עוד סגולות וכן הלאה. עליו נאמר שאינו מיוסד כמו שיהודי צריך להיות מיוסד. אצל יהודי כשנופלת עליו צרה, הדבר הראשון הוא - תפילה! קודם כל דבר הוא לוקח לידי תהלים' ומבקש רחמים מלפני ית"ש. כי זהו העיקר של יהודי, שבעת צרה הוא יודע שעיקר המצווה היא תפילה. זה דבר פשוט מאד, נוטלים תהלים ושופכים שיח לפני מי שבידו להושיע. ולא שעושים מהתהילים עוד סגולה... אומרים איזה מספר של מזמורים בדרך סגולה! אלא פשוט אומרים תהילים ומתחננים לפני השם יתברך שישלח ישועה. גם אם יעשה אחר כך איזה סגולה, אבל זהו הדבר הראשון - תפילה.

הצרה באה לעורר את האדם

אחר התפילה, ישנו עוד 'עיקר' וזהו - תשובה! יהודי שהיהדות שלו עומדת על יסודות איתנים יודע שאם מתרגשת עליו איזה צרה רח"ל הוא מפשפש במעשיו: אולי אני צריך לתקן איזה ענין! הוא מתבונן אולי נכשלתי באיזה ענין?! לא שיתחיל כעת לחפש איזה מדרגה שהוא צריך להשיג, אלא הוא מביט על עצמו לראות איזו הנהגה אצלו אינה כדת

וכדין. כך עושה אדם שיהדותו מבוססת כהגון. הוא מבין שהעיקר המבוקש בעת צרה וצוקה - הוא תפילה ותשובה. הוא מבין שאם הקב"ה שלח לו איזה קושי, אין המכוון שילך לחפש אחר סגולות, אלא הקב"ה מצפה ממנו שיעתיר בתפילה ויתקרב אליו ית"ש.

הסגולות של התורה

ורק אחר כך - אם הוא רוצה - אז יכול לעשות איזה סגולות. ובוה גופא ישנם סגולות עיקריות שאדם בר דעת יעדיף לעשות אותם. כגון אדם שרוצה סגולה לאריכות ימים, ישנם כמה סגולות לכך, אבל התורה עצמה אומרת מהי הסגולה לאריכות ימים (תהלים לד, יג-יד): "מי האיש הקפץ חיים אהב ימים לראות טוב: נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה" - אל תדבר רעות. כזה אדם עושה חשבון: מה אני צריך לרוץ ולחפש סגולות, הרי התורה אומרת לי כבר מהי הסגולה, אקבל על עצמי שלא לדבר לשון הרע ורכילות, ובוודאי זה יהיה לי סגולה לאריכות ימים. - זהו סימן לאדם שהתרגל להיות רציני בכל ענין!

בחור כהלכה יודע מה הוא מחפש

כמו כן יבלוט הדבר בענין מה שאמרו חז"ל הוי מתאבק בעפר רגליהם של תלמידי חכמים; כל אחד יודע את החשיבות ללכת ולהסתופף אצל צדיקים ויראי ה', השאלה היא אמנם למי ללכת ולמי להידבק? כאן חוזר על עצמו אותו הדבר, מי שהוא בנוי ומיוסד כהגון, יודע בדיוק מה הוא מחפש, הוא קיבל 'חינוך' של צדיקים אמיתיים מדורות קודמים, אדם כזה יש לו 'חוש', הוא תיכף מרגיש מה מתאים עבורו והיכן הוא אכן קונה התעלות והצלחה בתורה ויראת שמים, ומאידך, יידע גם לומר מקום זה לא בשבילי! לא לזה התכוונתי! הוא לא 'מוכר' כלום! הוא יחפש עד שאכן ימצא יראי השם אמיתיים שיש להם מסורה אמיתית, ומוסרים הלאה מהלך אמיתי של עבודת השם.

תורה עושה מהפכה בכל מהות האדם

אפשר לתת דוגמאות בלי שיעור איך שבחור צריך להרגיל את עצמו לחשוב באופן הגון ויסודי! וכאמור אחד הדברים היסודיים ביותר לבחור כהלכה הוא, שידוע שהעיקר הוא לימוד התורה. זה עיקר השאיפה בעסק שלו, ונגד זה אכן יניח יצרו את כל כובד משקלו.

זהו מהדברים הגדולים ביותר וגם מהדברים הקשים ביותר. ברם אם הענין של לימוד התורה יהיה כמו שצריך, הנה בדרך כלל גם כל שאר הדברים כבר יסתדרו ויעלו בידו. כמובן שתמיד נשאר הבחירה ביד האדם, אבל הצלחתו מובטחת ביותר על ידי לימוד התורה. כדברי המסילת ישרים כאן בפרק ה "שהתבלין היחידי נגד היצר הרע הוא התורה". בתורה ישנם כוחות וסגולות מיוחדות, שאדם אינו עומד עליהן לפני שמשקיע עצמו בלימוד התורה. רק אחרי שהוא יגע ועמל בתורה הוא נוכח לדעת את המהפכה שהתורה עושה בכל המציאות שלו, היא הפכה אותו להיות אדם אחרי לגמרי.

נקודות:

מי שהוא בנוי ומיוסד כהגון, הוא קיבל 'חינוך' של צדיקים אמיתיים מדורות קודמים, אדם כזה יש לו 'חוש', הוא תיכף מרגיש מה מתאים עבורו והיכן הוא אכן קונה התעלות והצלחה בתורה ויראת שמים, ומאידך, יידע גם לומר מקום זה לא בשבילי! הוא יחפש עד שאכן ימצא יראי השם אמיתיים שיש להם מסורה אמיתית

אם הענין של לימוד התורה יהיה כמו שצריך, הנה בדרך כלל גם כל שאר הדברים כבר יסתדרו ויעלו בידו. כמובן שתמיד נשאר הבחירה ביד האדם, אבל הצלחתו מובטחת ביותר על ידי לימוד התורה. בתורה ישנם כוחות וסגולות מיוחדות, שאדם אינו עומד עליהן לפני שמשקיע עצמו בלימוד התורה. רק אחרי שהוא יגע ועמל בתורה הוא נוכח לדעת את המהפכה שהתורה עושה בכל המציאות שלו

• הרה"ק רבי יהושע'לע מדזיקוב זי"ע בנו של הרה"ק בעל 'אמרי נועם' זי"ע, היה ידוע כבר מצעירותו לגאון עולם, והיה בעל כשרון מופלא וחרף ובקי באופן מיוחד. וסיפר על כך כ"ק מרן רבינו זי"ע כי בסביבות שנת תרכ"ט בהיות רבי יהושע'לע בערך בן י"ז, כבר הוציא קונטרס עם פלפולים חריפים בשם 'עמק הלכה'. כי באותה תקופה היתה מחלוקת עזה בגאליציע בין חצרות צאנו וסאדיגורא, וראה הרה"ק האמרי נועם כי יש התרשלות בין בני התורה הלומדים בשטיבלעך, כי הם עוסקים ודשים בהתלהבות בענין המחלוקת, ומזניחים את לימוד התורה הק'. ולכן ביקש מבנו רבי יהושע'לע לכתוב ספר פלפול בהלכה, כדי לשוב ולעורר רוח של עמל בתורה בין פרחי החסידים, ואז כתב את הקונטרס 'עמק הלכה' המופלא בפלפוליו.

• הרה"ק רבי יהושע'לע היה ידוע כבעל זכרון נפלא, והיה זוכר את כל חסידיו בשמם ושם אמם, יחד עם כל צאצאיהם וחתניהם וכלותיהם וכל יוצאי חלציהם בשמותם.

• כמה פעמים שהה כ"ק מרן רבינו הזקן זי"ע יחד עם הרה"ק רבי יהושע'לע על 'קוהר' (מנוחה במקום של אור צח) בעיירה 'קרעניץ', ולא פעם אירע הדבר באותן הזדמנויות שהיה שליח הדואר מתבלבל ביניהם [כי את שמם של שניהם כתבו J. Horovitz], והיה מביא כמה מכתבים שהיו מיועדים לרבי יהושע'לע אל כ"ק רבינו הזקן. ואמר על כך רבינו הזקן: 'איך האב נישט געוואוסט אז ער איז אזא מפורסם' (לא ידעתי שהוא כזה מפורסם), כי הגיעו אליו מכתבים מכל רחבי העולם, ואפילו חכמי הספרדים ממדינות 'בוכארא' הרחוקה פנו אליו בשאלות.

• עוד סיפר כ"ק רבינו על אחת מאותם הפעמים ששהו ביחד ב'קרעניץ', שאז הצילו הרה"ק רבי יהושע'לע ממבקשי רעתו. כי כ"ק רבינו הזקן ורבי יהושע'לע היו יוצאים יחדיו לטייל ולשוחח באויר הצח, וכך גם הצטרפו עמהם בניהם - ה"ה כ"ק רבינו וכן הרה"ק ר' אלטר'ל מדזיקוב, ועמהם הלכו כמה גבאים ומקורבים. ופעם כאשר הלכו בין היערות שם, והתיישבו על איזה ספסל ושוחחו ביניהם, וסביבם עמדו הגבאים והחסידים והקשיבו לשיחתם, ואילו כ"ק רבינו עמד שם מן הצד ושוחח עם רבי אלטר'ל. בעודם עומדים שם, והנה עברו לפניהם קבוצה של 'יונגאטשין' (נערים) 'סטודענטן' ציונים, ודיברו בקול גדול על מיתתו של הרצל שר"י [בשנת תרס"ח]. כאשר שמע כ"ק רבינו את דבריהם, ענה ואמר להם בחריפות, כי חבל שהרשע הזה לא מת כמה שנים לפני כן [לפני שגרם ברעיונו המעוות שכל כך הרבה יהודים ירדו מדרך התורה רח"ל]. כששמעו הנערים את הדברים, חמתם בערה בס

עד להשחית, וניגשו להתקרב אל כ"ק רבינו, והיו מוכנים ממש להכותו מכות רצח. מיד התחיל כ"ק רבינו לברוח מהם בפתח ואימה, כי היו מסוגלים לעשות לו את הגרוע ביותר ח"ו. ואז הבחינו כ"ק רביה"ז ורבי יהושע'לע ממקום מושבם כי איזה דבר קורה כאן, אמר כ"ק רביה"ז לרבי יהושע'לע ברגש: 'מדארף עפעס זעהן מציל צו זיין דא מיין זוהן' (צריכים לראות לעשות איזה דבר, להציל את בני). קם רבי יהושע'לע ממקומו, וקרא אליו את הסטודענטן הציונים שברצונו לדבר עמהם, ועשה את עצמו כאילו לא ראה את מה שאירע כאן זה עתה. והנה רבי יהושע'לע היה רבי גדול ומפורסם בגאונותו וגדלותו, ולכן היה זה חשיבות גדולה אצלו לדבר איתו, ומיד ניגשו אליו בשמחה רבה. התעניין רבי יהושע'לע במעשיהם, מה הם לומדים והיכן, וכך עיכב אותם כמה דקות, עד שהצליח מרן רבינו להימלט ולהתרחק מן המקום. ועל זה היה כ"ק רבינו רגיל לומר, שהוא מכיר טובה לרבי יהושע'לע שהציל אותו.

ועוד סיפר כ"ק רבינו, כי באותה הזדמנות בקרעניץ, שאל אותו רבי יהושע'לע מה הוא לומד עכשיו, וענה כי הוא עוסק בסוגיית רבי חנינא סגן הכהנים במס' פסחים. מיד על אתר בחן אותו רבי יהושע'לע בכל הסוגיא.

• דרך רבותינו הק' לבית ראפשיץ היתה להסתיר את גדלותם כידוע, ובדרך הקודש הזאת התייחד הרה"ק רבי יהושע'לע בדרכו המיוחדת באופן ההסתרה, שהיה מרבה לעשות 'ווערטלעך' (מילתא בדיחותא) על עצמו, ובהם היה יכול לדבר על עצמו גדולות ונפלאות, ויחד עם זאת היה מסתיר בהם את עצמו בחכמה נפלאה. פעם אמר על עצמו: 'מיין מוח מיט דער שינאווא'ער רביס קדושת האיברים צוזאמען, וואלט געוועהן א שיינע רבי' (המח שלי - שהיה ידוע בגאונותו הנפלאה - יחד עם קדושת האיברים של הרה"ק משינאווא זי"ע, היה יכול להיות רבי' נאה).

פעם התבטא רבי יהושע'לע וקרא על עצמו: 'הכל יודוך והכל ישבחוך', שהרי היה משובח בפי כל על גאונותו וגדלותו בתורה, אבל סיים ואמר: 'הכל יאמרו אין קדוש...'

העולם מספרים כי בליל ראש השנה כאשר רגילים לומר 'יהי רצון שירבו זכויותינו', היה רבי יהושע'לע נוהג לומר 'שירבו שונאינו'. והסביר את דבריו בדרך צחות, כי את העני כולם אוהבים, ורק מי שהוא איש מצליח יש לו שונאים, ולכן אמר 'יהי רצון שירבו שונאינו'.

היה רבי יהושע'לע רגיל לומר בבדיחותא: 'איך בין א רבי?! קען איך דען זיין א רבי?! מיין שוואגער - הרה"ק בעל אהבת ישראל מוויזניץ זי"ע - ער קען זיין א רבי! (וכי אני רבי? וכי אני

יכול בכלל להיות רבי?! גיסי - הרה"ק בעל אהבת ישראל מוויזניץ זי"ע - הוא יכול להיות רבי!) והסביר את דבריו בדרך צחות: 'אז מ'וועט פרעגן קאטיש עקשטיין צו דער רבי האט רוח הקודש, וועט ער דרייען מיט די נאז, און ער וועט ענטפערן 'עה - ער האט א הרגש...!', (אם ישאלו את קאטיש עקשטיין - מגדולי וחשובי חסידיו דזיקוב ברישא - אם לרבי יש רוח הקודש, יענה 'עה' ויעקם באפו ויאמר 'יש לו איזה הרגש...'), כי לא ירצה להגזים במעלת רבו. והמשיך: 'אבער אז מ'וועט פרעגן ר' מרדכי חנא פון וויזניץ, צו דער רבי קען מחיה מתים זיין, וועט ער געבן אזא קוק אפ: 'עפעס א הוי אמינא אז נישט? דאס איז פון די קליינע זאכן...!' (אבל אם ישאלו את ר' מרדכי חנא (פוקס) מוויזניץ - מגדולי וחשובי חסידיו וויזניץ - אם הרבי יכול להחיות מתים, הרי יביט על השואל, ויאמר: וכי יש לך הוי אמינא שלא? הרי זה הוא מן הדברים הקטנים...!), ובכן סיים ואמר: 'קען איך דען זיין א רבי...?' (וכי יכול אני להיות רבי...?).

• הרה"ק ר' יהודה'לע מדזיקוב זי"ע היה מספר, כי כאשר היה אביו הרה"ק רבי אלטר'ל מדזיקוב בשנות ילדותו נחלה פעם עד מאד, ושלח אביו הרה"ק רבי יהושע'לע קוויטלעך והזכרות לכל צדיקי דורו, להזכיר את בנו לרפואה שלימה. אבל אל דודו הרה"ק מראזוואדוב זי"ע לא שלח, אבל עברו כבר כמה ימים, והמצב עדיין המשיך להיות קשה ומסוכן מאד. אמר רבי יהושע'לע: 'מוועט מוזן אנקומען צום ראזוואדוב'ער פעטער... (נהיה מוכרחים להגיע אל דודינו הרה"ק מראזוואדוב...), ושלח 'טעלעגראם' לראזוואדוב להזכיר את בנו. אבל הגבאים בראזוואדוב לא מסרו לרבע את ה'טעלעגראם' ולא אמרו לו מידי. באותה שעה פנה הרה"ק מראזוואדוב לנוח קצת, והיה בקומו שאל מיד לאנשי ביתו: 'ס'איז נישט געקומען עפעס א 'טעלעגראם' פון דזיקוב? (האם לא בא איזה 'טעלעגראם' מדזיקוב?), בשמוע הגבאים שהרה"ק מראזוואדוב שואל על כך ענו ואמרו לו כי אכן באה הזכרה מדזיקוב על הילד אלטר'ל בן הרה"ק רבי יהושע'לע לרפואה. עמד הרה"ק מראזוואדוב וברכו בברכת רפואה שלימה, וסיפר לבני ביתו: 'איך האב מיך צו געלענט, איז דער טאטע מיר געקומען אין חלום, און ער האט מיר געזאגט: 'איך האב א אייניקל וואס איז נישט געזונט, און אלע צדיקים זענען שוין מסכים ער זאל האבן א רפואה שלימה, נאר מ'ווארט פאר דיין הסכמה, קענסטו נישט מסכים זיין? און איך האב דאך גארנישט געוואוסט' (פניתי לנוח, ובא אבי - הרה"ק הר"א מדזיקוב זי"ע - אלי בחלומי, ואמר לי: 'יש לי נכד שאינו בקו הבריאות, וכל הצדיקים כבר מסכימים שהיה לו רפואה שלימה, וממתנים רק על הסכמתך, וכי איך יכול להסכים? ואני לא ידעתי מכלום). ואכן זמן קצר אחר כך נתרפא רבי אלטר'ל לגמרי.